

Den Rytmiske Aftenskole (1)

en samtale med Flemming Madsen, leder af Den Rytmiske Aftenskole i København

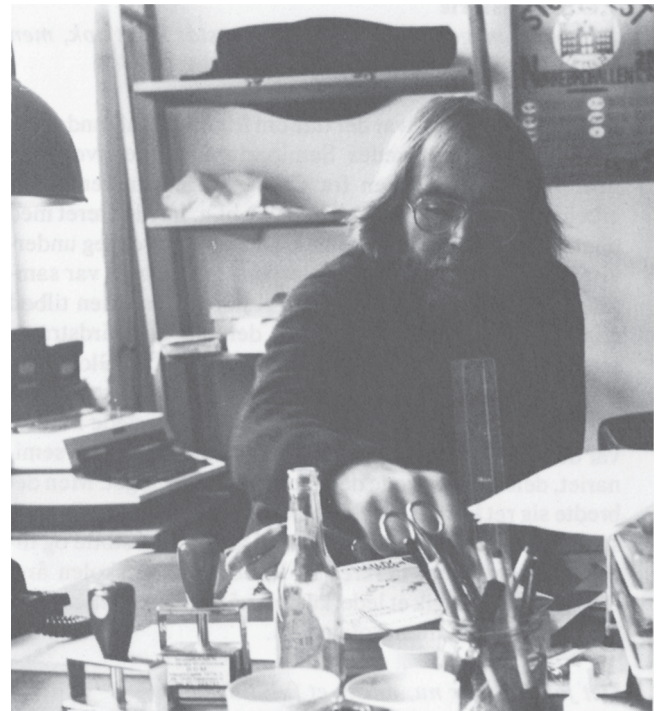
ved Hanne Tofte Jespersen

Om et stykke pionerarbejde indenfor RYTMISK MUSIKUNDERVISNING og samtidig en historie om KOMMUNALPOLITIK OG FOLKEOPLYSNING, om etablering af en RYTMISK MUSIK-PÆDAGOGIK, om at arbejde i basis under FRITIDSLOVEN og på samme tid at skulle opfylde behovet for UDDANNELSE AF RYTMISKE MUSIKUNDERVISERE, om en stadig voksende tilgang og AKTUELLE, ØKONOMISKE PROBLEMER som følge af en lang, sej kamp med Københavns Kommune om anerkendelse. . .

Programmet for foråret 81 er det sjette, Den Rytmiske Aftenskole i København har udsendt. I den tid aftenskolen har eksisteret, er der sket en kolossal udvidelse af aktiviteterne. Hvert nyt program har kunnet melde om stadigt voksende elevtal og en lang række nye undervisningstilbud. Hver gang har man måttet afvise flere hundrede elever, til trods for omfattende udvidelse af holdantal og lærerstab.

Etableringen af Den Rytmiske Aftenskole (DRA) har kort sagt været en kæmpe succes og er det fortsat, med hensyn til tilslutningen. Sagen rummer nemlig samtidig en række andre aspekter, der dels sætter successen i relief, idet baggrunden for den også er de herskende dårlige vilkår for den rytmiske musik på undervisningsområdet som helhed, dels har sat DRA i en meget vanskelig økonomisk situation. De økonomiske problemer er på det seneste blevet nærmest katastrofale, og dette var da også den umiddelbare anledning til, at MODSPIL henvendte sig til Flemming Madsen, DRA's daglige leder, for at få et nærmere indblik i den aktuelle situation.

Samtidig har en beskæftigelse med DRA som institution og fænomen adskillige andre perspektiver. - Lederen i dette nummer af MODSPIL diskuterer spørgsmålet om arten og rækkevidden af aktiviteterne indenfor den rytmiske musik. Det er nærliggende at prøve at vurdere mulighederne i et initiativ som DRA.

Flemming Madsen, DRA's leder.

Aktiviteterne indenfor denne peger i mange retninger. Det hænger sammen med den placering, DRA har/får i kraft af vilkårene for den rytmiske musik, dels generelt, dels (i sammenhæng hermed) på uddannelsesområdet, indenfor musikundervisningen. Spørgsmålet om etablering af en rytmisk musikpædagogik melder sig her.

DRA har været en af pionererne på området, og mangt og meget i skolens situation kan udledes af dette forhold.

Artiklens 1. del, som bringes her, beskæftiger sig primært med den aktuelle situation for DRA. Det drejer sig især om forholdet mellem DRA og Københavns Kommune. Det efterfølgende afsnit i næste MODSPIL-nr. tager fat på de videre perspektiver, dels den uddannelsesmæssige side, hvor DRA i kraft af en række initiativer, der er taget i forlængelse af aftenskolen, har en vigtig placering, dels forbindelsen mellem skolen og musikbevægelsen.

Lidt DRA-historie

At der er sket meget siden skolens start, står klart nok, men hvordan startede det egentlig?

FM: »Ja, oprindeligt var der tale om frivillig musikundervisning på Teglgårdstrædes Seminarium (børnehavesem.), hvor Karsten Simonsen fra Cox Orange var lærer. Jeg arbejdede dengang i Århus, hvor jeg bl.a. havde været med til at starte Århus Musikkontor. Desuden havde jeg undervist på ungdoms- og aftenskoler, mest i guitar og var samtidig professionel musiker. Men Karsten Simonsen tilbød mig noget undervisningsarbejde, dels på Teglgårdstræde sem., dels på Nordvang (Psykiatrisk Hospital, Glostrup), som jeg iøvrigt stadig har. Samtidig blev også Krølle (Birger »Krølle« Sulsbrück) tilknyttet. Da vi startede i 1977, var der en 30-40 elever, og vi fik dels nogle penge fra seminarier, dels financerede deltagerbetalingen noget. Men det bredte sig ret hurtigt, nogle der kendte nogen osv. – Det var snart nødvendigt med et apparat til at få noget støtte og tilskud til nogle flere lærere. Så lavede vi aftenskolen året efter; jeg gennemgik et lederkursus, så jeg var kvalificeret til ansættelse som aftenskoleleder«.

Det job, du har nu, er det et fuldtidsjob?

»Tja, det kommer jo an på, hvad du mener. Hvis det er arbejdsmæssigt, så er det mere end det. Men lønmæssigt

fungerer det på samme måde som en manager eller et booking-firma. Dvs. du får 10% af omsætningen. Altså jo mere undervisning der bliver sat i gang, jo mere får lederen i løn. Den har så en øvre grænse, idet du er lønnet på den måde, indtil antallet af undervisningstimer kommer op på omkring 8000 årligt. På DRA når vi op på ca. 8500 timer i år. Derefter kan man søge fastansættelse, hvad der medfører indplacering i en lønramme og fast månedlig løn. – I den nuværende situation med ca. 8000 timer får jeg 10% heraf, hvor det altså er en lærerlønnings på 111 kr. pr. time, der ligger til grund for beregningen. Det svarer til en årsindtægt på ca. 90.000 kr., hvad jeg vil betegne som underbetaling. Dertil kommer, at afregningsformen medfører en masse besvær, fordi beløbet ikke ligger fast, men først kan opgøres ved årets slutning. Undervejs er jeg altså henvist til at bede om »a conto«-beløb. Det er og har især været en hård personlig belastning. Især det første år, hvor der gik et helt år, før jeg overhovedet fik en eneste a conto-udbetaling.

Så rent pengemæssigt er det ikke noget lukrativt foretagende, og rent arbejdsmæssigt kan man sagtens få tiden til at gå!«

Den Rytmiske Aftenskoles aktiviteter

Det sidste hænger sammen med det forhold, som er skyld i DRA's aktuelle vanskeligheder, nemlig spørgsmålet om administrationstilskud fra kommunen.

DRA tilbyder undervisning i en lang række instrumentalfag. Her kan nævnes guitar, bas, klaver, trommer, percussion og diverse blæseinstrumenter. Dertil kommer en masse samspilshold på forskellige niveauer og i forskellige stilarter, som alle ligger indenfor en rytmisk musiktradition. I de seneste sæsoner er tilbuddene udvidet med kurser i sang, rytmisk korsang, sangskrivning, lyd og teknik, for blot at nævne nogle af dem.

Endvidere har DRA udvidet aktiviteterne til også at omfatte **VIDEREUDDANNELSESKURSER FOR MUSIKUNDERVISERE** i samarbejde med Københavns Amts Voksenpædagogiske Center. Dette skal ses i forlængelse af debatten om de manglende uddannelsstilbud indenfor rytmisk musik. I den forbindelse har DRA sammen med **SKOLEN f. RYTMISK MUSIK og BEVÆGELSE** i Århus til Kulturministeriet indsendt en betænkning vedr. **VIDEREUDDAN-**

NELSE OG SUPPLEMENT FOR MUSIKUNDERVISERE INDENFOR RYTMISK MUSIK. Ligeledes har DRA været en af initiativtagerne til oprettelsen af SAMRÅDET FOR TILRETTELÆGGELSE AF RYTMISK MUSIKUNDERVISNING I DANMARK, kaldet RMU. Endelig startede DRA i 1980 sit eget bogforlag, med udgivelsen af Birger »Krølle« Sulsbrücks bog »Latinamerikansk Percussion« (se anmeldelse andetsteds i dette nr.), og dette initiativ agter man at følge op med udgivelse af en række andre lærebøger indenfor rytmisk musik.

Det administrative arbejde er selvfølgelig vokset i takt med disse udvidelser. Alene administrationen af en aftenskole med over 2500 elever, et samlet timetal på over 8000 årligt og en lærerstab på 70 kræver helt klart ansættelse af mere personale. Hvordan skaffe penge til det?

Aftenskolen iværksætter undervisning under Fritidsloven. Ifølge denne drives sådanne aktiviteter med:

1/3 statstilskud, 1/3 kommunalt tilskud, 1/3 selvfinansiering. Hertil kommer, at kommunerne kan yde et tilskud til administrationen af fritidsundervisningen. Denne sidste tilskudsordning findes i nogle kommuner, herunder i Københavns Kommune. Ordningen administreres højst forskelligt. Nogle kommuner giver som nævnt overhovedet ikke dette tilskud, andre op til 80 kr. pr. elev pr. år.

AFTENSKOLENS PRISER: 	
Næsten al aftenskolens undervisning finder sted under "loven om fritidsundervisning for voksne". Den er i forhold til sidste år blevet strammet væsentligt - idet den del, som deltagerne skal betale nu er sat op til 1/3 af lønudgiften (til lærere og leder). Stat og kommune betaler så hver 1/3 yderligere.	
Her har du regnestykket for et hold på 26 timer med 4 deltagere:	
lærertjen 26 x 111 kr.	2886-
ledertjen 1stk	289-
løst.....	3175 kr. - deltagerdel 1/3 heraf = 1060 kr. som skal indbetales til kommunen.
vi modtager fra deltagerne: 4 x 340 kr. +	1360 kr.
til kommunen betaler vi:	1060 kr.
tilbage til administration, program, sekretær	
husleje, tlf., evt. lønforhøjelser/sygedage,	300 kr.
+ undervisningsinstrumenter, vedligeholdelse	
du kan jo så selv gøre regnestykket for de andre hold og så regne sammen hvad aftenskolen læst har til administration på et halvt år!	

Københavns Kommune og Folkeoplysningen

I Københavns Kommune administrerer man tilskudsordningen på en ganske særlig måde. Kommunen yder nemlig adm. tilskud til nogle oplysningsforbund og afslår det overfor andre. Kriteriet for opnåelsen af tilskud er ikke, som man måske ville tro, omfanget af oplysningsvirksomheden, men derimod ind-

holdet af den. Med andre ord, Københavns Kommune tiltager sig retten til på egen hånd og vel at mærke uden noget defineret grundlag at afgøre, hvad der er folkeoplysning og hvad ikke.

Hvad har det betydet for DRA?

FM: »Københavns Kommune har fra starten afvist at yde os administrationstilskud under henvisning til, at det, vi driver, ikke er folkeoplysning. Efter afslaget fra kommunen gik vi til Indenrigsministeriet. Denne sag med Københavns Kommune har ligget der i over et år. I august 1980

kom så svaret fra Indenrigsministeriet. Dette svar blev givet på baggrund af udtalelser fra Undervisningsministeriet og efter Indenrigsministeriets egen vurdering, og det sagde, at

1. DRA driver folkeoplysning (ifølge Undervisningsministeriet)

2. ved at nægte DRA tilskud, gik Borgerrepræsentationen imod dens egne vedtagelser, nemlig at undgå konkurrenceforvriddning ml. KKA (Københavns Kommunale Aftenskole, altså kommunens eget oplysningsforbund) og de øvrige.

Med denne udtalelse i hånden gik vi på DRA i gang med at planlægge den kommende sæsons aktiviteter, da vi ikke kunne forestille os, at Københavns Kommune ville krybe udenom denne henstilling. – Det, der så er sket, er, at Københavns Kommune har trukket afgørelsen indtil begyndelsen af marts 81. Vi har haft foretræde for Kulturudvalget, hvor vi argumenterede for berettigelsen til tilskud. Derefter har Kulturudvalget afgivet indstilling til Borgerrepræsentationen om at *fastholde afvisningen!*

Vi har nu fået den officielle meddelelse fra Københavns Kommune om, at vores ansøgning om tilskud på ny er blevet afslået. Derefter har vi igen henvendt os til Indenrigsministeriet og anmodet om, at ministeriets henstilling til Københavns Kommune ændres til et pålæg.

Hvis det bliver et pålæg, og Københavns Kommune ikke følger det, har Indenrigsministeriet nogle sanktionsmuligheder overfor kommunen. – Vil Indenrigsministeriet ikke ændre det til et pålæg, agter vi at føre sag mod kommunen«.

Hvad betyder afslaget for jer i den aktuelle situation?

FM: »Vores konkrete situation er i hvert fald økonomisk katastrofal. – Vi har regnet med de penge. Det har bl.a. betydet, at vi er flyttet ind i egne lokaler (dette skete i januar 81. Hidtil har DRA udelukkende haft til huse på ialt 4 forskellige københavnske seminarier. Disse benyttes stadig, men DRA har samtidig iværksat undervisning i disse nye lokaler) – og at vi har udvidet aktiviteten. Dertil kommer, at alene aftenskolen med den størrelse, den har, simpelthen gjorde det nødvendigt med noget mere personale. Vi var nødt til at ansætte en 3/4-tids sekretær for at kunne klare sæsonstart og administration, foruden anden assistance. (DRA har bl.a. pt. en militærnægter).

De penge er vi nødt til at udrede af deltagerbetalingen. Udover 1/3 af lønudgiften betaler hver deltager et administrationsgebyr. Og det er i princippet det, du skal få din aftenskole til at løbe rundt for. Her er det så, nogle kommuner yder et administrationstilskud, f.eks. Københavns Kommune. Og hvis ikke du kan få pengene af kommunen, ja, så er du nødt til at sætte deltagerbetalingen op. Det har vi også gjort, men det er ikke nok til at dække den forskel. Det, det svarer til, er jo, at vi skulle være 40 kr. dyrere end AOF f.eks. for at få de samme betingelser. Og det er klart, at man kan ikke konkurrere på de vilkår.

På den måde støtter kommunen folk i at gå til guitar hos AOF, for at tage et eksempel, for AOF kan selvfølgelig bruge pengene til at reklamere bedre. De kan f.eks. sende gratis program ud til samtlige husstande, mens vi må tage 6 kr. for at sende et ud«.

De nye lokaler, som er indrettet, eller rettere ved at blive det, i nogle tidligere industrilokaler på Vesterbro, rummer udover administrationen af de forskellige aktiviteter (DRA, RMU, Samarbejdsudvalget for de Danske Musikkontorer, som FM er sekretær for, samt DRA's forlag) to undervisningslokaler. Hertil havde DRA planlagt indkøb af instrumenter m.m., men pengene til dette formål må i stedet gå til at klare de aktuelle problemer, som følge af kommunens afslag.

DRA har derfor søgt Statens Musikråd om ekstra tilskud på 25.000 kr. – Skolen har tidligere fået støtte; dels 20.000 kr. til etablering af det videreuddannelseskursus for musikundervisere, der er i gang for tiden; dels penge over »instrumentbanken« (Musikrådets), dels penge til selv at købe instrumenter for.

KKA og de øvrige oplysningsforbund

Sagen med Københavns Kommune har mange sider. For det første er DRA ikke den eneste aftenskole, der nægtes tilskud. Tværtimod er det blot udtryk for kommunens politik på dette område, nemlig den, at oplysningsvirksomhed under Fritidsloven ønskes koncentreret om FÅ og STORE forbund. Således giver kommunen administrationstilskud til 8 oplysningsforbund, mens andre 15 holdes udenfor ordningen, heriblandt altså DRA.

Centralt i denne sag står kommunens eget oplysningsforbund, KKA. Administrationstilskudsordningen er netop, som det også hed i den omtalte henstilling fra Indenrigsministeriet,

indført og vedtaget af Borgerrepræsentationen for at *undgå* favorisering af nogle forbund, en favorisering som Københavns Kommune med sin administration af ordningen i stedet afstedkommer på en anden led.

Eller som FM udtrykker det: »Kommunens politik er at lade nogle komme ind i varmen, mens andre holdes udenfor, og et enkelt, nemlig KKA er *helt inde*«.

Når dette kan lade sig gøre, hænger det sammen med den særstilling, København har som værende *amt* for sig selv. – Det gælder for oplysningsforbund i almindelighed, at de er regnskabspligtige overfor den kommune, de er tilknyttet. Kommunen på sin side er tilsynsførende med forbundene. Normalt står amtet som den principielt anerkendende instans. I tilfældet Københavns Kommune hedder denne instans også København. – Og dette amt driver selv oplysningsvirksomhed.

DRA har i forbindelse med sagen med kommunen forgæves spurgt efter regnskaberne for KKA. De findes *ikke*, KKA er simpelthen ikke regnskabspligtig. Alle udgifter glider ind i skolevæsenets øvrige regnskab. Det betyder, at hvad angår leje af lokaler, trykning af reklamer, blanketter etc., ansættelser af personale har KKA ubegrænsede ressourcer, og de præcise tal for den forskelsbehandling mellem KKA og andre oplysningsforbund kan ikke ses nogen steder.

Kulegravning af Københavns Kommunes politik m.h.t. Fritidsloven?

For DRA er dette punkt centralt for sagens videre forløb:

FM: »Dette drejer sig om gamle traditioner i forlængelse af højskoletraditionen og folkeoplysningen som siger, at enhver gruppe kan få tilskud til den undervisning, de gerne vil have op at stå, uanset politisk tilhørsforhold, indhold af undervisningen etc. Selvfølgelig under hensyntagen til visse kvalitetskrav, men du kan oprette socialistiske såvel som konservative skoler, skoler indenfor håndværk og industri og musik, uanset hvor stort eller lille initiativet er. Københavns Kommunes politik på dette område er en trussel mod retten til at drive folkeoplysning, fordi den favoriserer visse oplysningsforbund, – gør dem til eliteforbund, der er i stand til at udkonkurrere alle dem, der ikke kan reklamere så flot.

For os at se, drejer det sig om, at Københavns Kommune bruger en lov, nemlig Fritidsloven, der udløser 1/3 statstilskud, 1/3 kommunalt tilskud og 1/3 selvfinansiering, til at hente 1/3 tilskud ud til sin egen aktivitet KKA, uden at stille krav om administration, tilsynsføring etc. som man gør det overfor andre.

Hvis kommunen fortsætter denne forskelsbehandling, hvor nogle få er kommet ind i varmen, og KKA er helt inde, mens resten dels holdes udenfor, dels er underkastet tilsynsføring og kritisk kontrollerende holdning fra kommunens side, drejer det sig om overfor Undervisningsministeriet at rejse det spørgsmål, om kommunen dels kan stå som arrangør af undervisning og samtidig administrere hele den lov? Om ikke KKA er så speciel en kommunal aktivitet – uden selvstændigt budget og uden regnskabspligt – at den burde fratages sit 1/3 statstilskud og køres rent kommunalt?«

Derfor en selvstændig Rytmisk Aftenskole

Som nævnt søger Københavns Kommune at centrere oplysningsvirksomhed til nogle få, store forbund. Således har også kulturudvalgets holdning til DRA været. Argumentationen fra kommunens side for at nægte tilskud har hele tiden været, at DRA ikke driver folkeoplysning, at skolens tilbud ikke er varierede og alsidige nok til at kunne opfylde betingelserne for anerkendelse som oplysningsforbund.

Derimod kunne skolens tilbud sagtens iværksættes under en af de andre arrangører, f.eks. KKA. Dette var rent faktisk kulturudvalgets udspil.

Men DRA er ikke blot en samling undervisningstilbud på linje med maskinskrivning og kjolesyning. En af grundtankerne bag oprettelsen og driften af DRA har hele tiden været at være et levende *musikmiljø*, og som sådant ser skolen sig som en del af den samlede MUSIKBEVÆGELSE.

FM: »Vi ønsker ikke at beskæftige os med andet end det, der ligger indenfor vores miljømæssige tilhørsforhold og de mennesker, som vi ønsker at betjene. Vores tilbud strækker sig fra instrumentalundervisning over elektronikhold, hold der analyserer musik, til hold, der arbejder med musik og bevægelse. Men fælles for dem er, at der er tale om fag, hvis udgangspunkt er noget musiksk og som sådan en del af dette miljø.«

Derfor har DRA også på trods af stadig voksende tilslutning, der hvert år har resulteret i, at mange tilmeldinger har måttet afvises, valgt at satse på en stabilisering af de aktiviteter, der er i gang nu. Bl.a. for at sikre det lokale undervisnings- og musikmiljø, man hele tiden har satset på de enkelte undervisningssteder.

Men også fordi en rytmisk aftenskole står midt i det problem, der hedder den manglende uddannelsesmæssige dækning indenfor rytmisk musik overhovedet.

Med et citat fra forårsprogrammet 81:

»Vi kan sætte nok så meget fritidsundervisning i gang, men det er stadig KUN FRITIDSUNDERVISNING og det reelle behov må være udekket, så længe der ikke er musikundervisere nok, der kan forestå en rytmisk undervisning!«

Denne problemstilling vil vi tage op i næste nummer af MODSPIL.